

nosnál nehéz lett volna időszerűbb alakot „újrafelfedezni”. Kérdés, hogy a mai Haller Jánosok is „csaknem próféta gyanánt” hallgatják-e majd korunk hőseit, a „köpönyegforgató” Kancellárt.

Bethlen János: Erdély története 1629-1673. Ford. P. Vásárhelyi Judit. Az utószót és a jegyzeteket írta Jankovics József. A mutatókat összeállította Jankovics József és Nyerges Judit. Balassi Kiadó, Bp., 1993. 672 p.

BENE SÁNDOR

A szeretet gyakorlata

Sipos (S) Gyula könyvének címe egy idézet: „Gyermekeim, ne szeressünk se szóval, se nyelvvel, hanem tettel és igazsággal.” Az idézett mondat János első, az egyházközösségnek a tévtanítók ellen írt leveléből való. János ebben össze foglalja meggyőződéseit, tanításait. Adódik a párhuzam.

Ez a vékonyka, halványzöld könyv is egyfajta körlevél az iskolákhoz. Van miről szólni, hiszen „kicsit mindannyiunkat megöl(t már) az iskola” – írja a szerző.

S a tanítások? A könyv alcíme: íráskor védelemről és felkészítésről, szabadságról, rendről és szeretetről, nevelésről és ökológiáról, a természet reménységéről és Istenről – egy teljes világképet, egy teljes tanításrendszert ígér. Középpontjában a szeretet, mely az egész rendszer egyensúlyi pontja, szilárd támasza.

Pedagógiai evangelizáció ez az ötvenegynéhány lap, hiszen jó hírrrel szolgál: van remény! Van remény, ha a szeretetnek meghatározó helye van az iskolaethosban.

De mi a szeretet szerepe? János, a próféta azt mondja, érdemes szeretni, a jutalom nem marad el; a bölcsek azt szokták mondani, lehetséges szeretetben élni; a művészek csak ámulnak azon, hogy milyen öröm szeretni; a pedagógusszerző azt vallja: a szeretet szolgálat.

Nézzük e szolgálat néhány fontos tételét:

– „Az életre való felkészítés” helyett a „gyermekkor védelme” készíti fel a legjobban a tanulót az életre.

– A rend betartatása éppúgy nem zsarnokság, mint ahogy a rend nélkülség sem szabadság.

– Hamupipókének éjjélkor el kell jönnie a bálból. Ha megkérdeznék – ahogyan ma sokan, „szabadságra nevelésük” következtében megtennék – hogyan van az, hogy éjjélkor el kell jönnöm, a tündér minden bizonnyal visszakérdezne (...): hogyan lehetséges, hogy éjjélíg ott maradhattál?

– A természetben nincs kisebbségi vagy hátrányos helyzetű csoport, bár mindig vannak kisebbek és hátrányokkal küszködők. De ki utálja őket? Mert nem a hátrány a baj, hanem a légkör, amely nálunk körülveszi a „lemaradottakat”.

– Ha csak szavakkal szeretünk, a gyerek egy idő múlva már magát a szeretet szót is megutálja.

A könyvben persze nem így, nem ilyen kinyilatkozásszerűen sorakoznak a gondolatok. Mindig esetleíráshoz, konkrét szituációhoz kötődnek, s mint egy eddig eléggé fel nem használt kommunikációs elem, úgy mutatkozik meg bennük a szeretet.

A mű erényéhez tartozik még a vonzó stílus erőtere, melyben a tartalom köre újabb gondolatok gyűlnek, akár „amatőr”, akár „hivatásos” (pedagógus) az olvasó.

A keresztény nevelők fogják bizonyonnyal a legnagyobb azonosulással tanulmányozni a könyvet, de mert a szerző értékrendjében a másik megértése fontos pedagógiai elv, ég és föld tág határai között érvényes az a világtrend, melyben egyetlen tét a gyerek.

A kiadvány a Pro Renovanda Cultura Hungarie Alapítvány támogatásával jelent meg.

Sipos (S) Gyula: „Gyermekeim, ne szeressünk se szóval, se nyelvvel, hanem tettel és igazsággal.” Törökbálint, 1993.

VÖRÖS KLÁRA

A teljesség mintája: 100 vers

Szerencsére volt egy Szerb Antalunk. Jómagam nem is tudom pontosan, mennyit köszönhetek neki. Azaz nem is neki magának, hanem a szellemének. Azaz műveinek, amelyből nemcsak őt, de a világirodalmat is megismerem. A világirodalmat és a magyar irodalmat úgy, ahogyan ő látta, értékelt és elmesélte. Ahogy ezt leírtam, azonnal előveszem a fényképét, mert mégiscsak az arcára van igazán szükségem, hogy tovább írhassek. Erre az arca. Pedig nem „beszédese”, inkább zárkózott, komoly. A szemüveges még inkább, mint a szemüveg nélküli. Mindig hangsúlyos a nyakkendő, az öltönyzakó is. Szorosan hátrafésült haj és persze magas homlok. Ami benne volt, arról a szemé árulkodik. Így maradt ránk, késői nemzedékre. És ezen túl műveiben. Például, ami talán nem mű igazán, a 100 vers című antológiában, amely a legfontosabb könyvek közé tartozik, legalább nekem.

Pedig hát igazán nem hiszek én az efféle kerek számú válogatásokban és ha sikert aratnak, azt gyanakodva nézem. Miért? Tulajdonképpen maga az összeállító, Szerb Antal megválaszol e kérdésre a kötet előszavában: „ne tekintse e gyűjteményt semmiképpen valami végleges dolognak; ne higgye azt, hogy a kedvenc versek kiválogatását más elvégzi helyette. A készen kötött nyakkendő sosem olyan elegáns, mint az, amelyet kellő műgonddal magunk kötünk meg tükrünk előtt, és a készen kapott öröm sosem akkora öröm, mint amelyet magunk szereztünk meg magunknak. Kedves olvasó, légy régimódi, szerezd be a kapcsos albumot és írd bele a legszebb verseket, amelyekkel utadon találkozol.”

Igen, erről van szó. Ám kész csoda, hogy ennek ellenére a 100 vers már idestova 30 éve megunhatatlan társam, oltalmam, beszélgetőpartnerem. Hosszabban nem tudtam nélkülözni, ahányszor megfosztottak tőle, addig jártam utána, míg egy példányt kézre kerítettem. Legalább öt-hatféle kiadása volt meg hosszabb-rövidebb ideig. Sajnos, az első edíció birtoklása – úgy tűnik – már örökre a múlté.

A könyvek mindegyike testre szabott bánásmódot követel. Különösen igaz ez a verseskötetekre. Vannak olyanok, amelyeket az elején kezdve ki kell olvasni, újra és újra. Mások úgy követelik, hogy azonnal felolvassunk belőlük, ismét másokkal randevúkra járunk és a szeretetnél próbáltunk hatást elérni általuk. Azután jócskán akadnak kifejezetten férfitársaságra szabott könyvek, amelyek korcsmákban előbukkanva érzik legjobban magukat. A legkülönösebbek persze azok, amelyeket elég megérinteni, végigsimítani, máris készségesen dorombolva feltárják magukat. Ezeket szoktunk lustán, ráérősen lapozgatni, megízleleve újra a legkedvesebb oldalakat, olykor pedig ámuldozva böngészgetni hosszú sorokat, amelyek, úgy tűnik ekkor, eddig elkerülték a figyelmünket.

Mondanom sem kell talán: a 100 vers az utóbbiak közé tartozik. Már az egyes fejezet-címek is elvárászó erővel hatnak: Magányosok, Szeretők, Istenek, Halandók, Állatok, Nostalgia, Sorsok, Éjszakák, Bánatok, Hatalmak, Látomások. Micsoda sorozat! Nem